

Dit document is ontwikkeld vóór de samenvoeging van Rookvrije start, Alcoholvrije start en Mentaal gezonde start tot de Gezonde start. Het maakt onderdeel uit van een serie documenten die kunnen ondersteunen bij het organiseren van stoppen-met-rokenzorg en het opstellen van beleid in de vorm van een zorgpad of protocol. Het meest recente aanbod van ondersteunende materialen vind je op de website van de Gezonde Start.

Instructie scholing Rookvrije Start

Het voeren van een gesprek over stoppen met roken vraagt om voldoende kennis, vaardigheden en middelen van de zorgverlener. Het helpt als zij zich hierin bekwaam voelen en ervaren dat het zin heeft om dit gesprek te voeren. Scholing en oefening helpen hierbij. De Rookvrije Start heeft hiervoor een gericht aanbod.

Scholing regelen vraagt organisatie en tijd. Daarom is het van belang al in een vroeg stadium na te denken over scholing. Welke zorgverleners in het VSV wil je welke scholing aanbieden? Hoe ga je dit realiseren? En hoe ga je dit borgen? In dit document beschrijven we hoe je dit kan doen en welk aanbod de Rookvrije Start hiervoor heeft.

De Rookvrije Start biedt een gespreksmodel en scholing die tezamen zorgverleners een leidraad geven om op een korte effectieve manier met (aanstaande) ouders in gesprek te gaan en hen naar stoppen-met-roken begeleiding te verwijzen. Zorg er daarom voor dat je naast scholing ook de verwijzing regelt, zodat de zorgverleners in jouw VSV weten hoe en naar wie ze kunnen verwijzen. Zie hiervoor de instructie 'Verwijzen'

Aanbod scholing Rookvrije Start

Het scholingsaanbod van de Rookvrije Start bestaat uit een e-learning en een aantal kennisquizen. In de praktijk wordt vaak ingezet op het aanbieden van de e-learning Rookvrije Start aan alle zorgverleners. De kennisquizen kunnen worden ingezet om het onderwerp te agenderen of levendig te houden.

De e-learnings en kennisquizen worden aangeboden in modules die afgestemd zijn op de beroepsgroep.

Type scholing	Doel scholing	Inhoud scholing
Kennisquiz	Kennis en urgentie vergroten	Bij de kennisquiz gaat het vooral om het kennen van de risico's van roken. Aan de hand van vragen krijgen professionals een goed beeld van de risico's van roken rondom de zwangerschap en leren ze waarom het belangrijk is om met (aanstaande) ouders in gesprek te gaan over stoppen-met-roken.
E-learning	Weten en begrijpen hoe je een stoppen-met-roken gesprek voert	Bij de e-learning gaat het voornamelijk om het weten en begrijpen . Professionals leren hoe het gespreksmodel van de Rookvrije Start ingezet kan worden om in gesprek te gaan over stoppen-met-roken en (aanstaande) ouders op een effectieve manier naar stoppen-met-roken begeleiding te verwijzen.

1. Welke zorgverlener heeft welke scholing nodig?

De e-learning Rookvrije Start geeft zorgverleners de basis voor een stoppen-met-roken gesprek en dus raden we aan dat iedere zorgverlener deze volgt. De kennisquizen kunnen bijdragen om het onderwerp te agenderen en de kennis over risico's te vergroten.

Om te bepalen welke zorgverleners de workshop Rookvrije Start gaan volgen zijn er verschillende opties die je af kan wegen. Mogelijke opties zijn:

2. Wanneer wil je welke scholing aanbieden?

Wanneer je welke scholing aanbiedt hangt af van de scholing waarvoor je gekozen hebt en de discipline die het volgt. De e-learning en de kennisquizen kunnen makkelijk gemaakt worden op een moment dat de zorgverlener het zelf uitkomt. Het kan wel bevorderlijk werken om met alle collega's samen in een bepaalde periode deze scholingen te volgen.

Advies:

- Scholing wordt het beste geïmplementeerd als voor zorgverleners duidelijk is wat ze wanneer moeten doen en hier de tijd voor krijgen. Plan de scholing idealiter dus op een vast moment waarop daar voldoende tijd voor is (bv een scholingsmiddag).
- Spreek af dat zorgverleners, bij wie dat mogelijk is, de scholing in hun werktijd kunnen volgen en daar dus werktijd voor mogen vrijmaken.

3. Hoe ga je de scholing aanbieden?

Hoe ga je de scholing naar zorgverleners communiceren? Mogen zorgverleners zelf kiezen of ze de scholing gaan volgen of spreek je af wie deze gaan volgen? Deze vragen helpen om de scholing effectief aan te bieden en ervoor te zorgen dat zorgverleners de scholing ook daadwerkelijk gaan volgen. En op deze manier hebben ambassadeurs, aandachtsfunctionarissen of vertegenwoordigers een duidelijke boodschap voor de zorgverleners in hun organisatie, praktijk of afdeling.

Advies:

- Voor de e-learning Rookvrije Start kunnen zorgverleners accreditatiepunten ontvangen. Dit benoemen in de communicatie kan mensen motiveren om de scholing te volgen.
- Organiseer een bijeenkomst waarin het onderwerp centraal staat. Hierin kun je je zorgpad/protocol bekendmaken en scholing beschikbaar stellen.
- De scholing van de Rookvrije Start gaat over gespreksvoering waarbij je verwijst naar stoppen-met-roken begeleiding. Zorg daarom dat je ook het verwijstaanbod duidelijk hebt en gecommuniceerd hebt als zorgverleners aan de scholing starten.

4. Hoe ga je de scholing en hetgeen is geleerd borgen?

Gespreksvoering vraagt om het oefenen en bijhouden van vaardigheden. Om te voorkomen dat informatie wegzakt, is het goed om regelmatig aandacht te blijven schenken aan hetgeen is geleerd. Hoe ga je dat doen? Denk bijvoorbeeld aan

herhaaldelijke scholing, het organiseren van bijeenkomsten of het opzetten van intervisiebijeenkomsten waarin casuïstiek en ervaringen uitgewisseld kunnen worden. Vergeet ook niet om dit te borgen in bijvoorbeeld een scholingsprogramma, inwerkprogramma of in beleidsafspraken.

Advies:

- Met behulp van intervisie, webinars of nascholingsavonden kan je de kennis en vaardigheden up-to-date houden.
- Ambassadeurs of aandachtsfunctionarissen per locatie, organisatie, praktijk, of afdeling kunnen helpen om het onderwerp onder de aandacht te houden. Door het onderwerp bijvoorbeeld in structurele overleggen af en toe op de agenda te zetten en door als aanspreekpunt te fungeren voor zorgverleners die vragen hebben over de scholing of het stoppen-met-roken gesprek zelf.
- Maak afspraken over scholing voor bestaande maar ook voor nieuwe medewerkers. Leg deze vast in je beleidsplan of scholingsplan.
- Materialen kunnen ondersteunend werken aan het bieden van stoppen-met-roken zorg, maar zorgverleners ook stimuleren om deze zorg te blijven bieden. Bekijk in de toolkit op www.gezondestart.nl welke materialen passen bij jouw VSV.

Een voorbeeld van hoe je scholing en materialen in je beleidsplan kunt opnemen:

Het VSV zorgt voor passende opleiding en training van klinische en niet-klinische medewerkers.

1. Alle medewerkers van het VSV zoals verloskundigen, gynaecologen, kraamverzorgenden, jeugdverpleegkundigen, jeugdartsen en kinderartsen, weten wat eerstehands, tweedehands en derdehands rook is, zij begrijpen dat roken een verslaving is en zij weten waar de beweging een rookvrije start voor staat.

2. Alle zorgverleners van het VSV hebben de e-learning Rookvrije Start gevolgd. Zij kennen de verwijsmogelijkheden van het addendum en de mogelijkheid van NVM gebruik in de zwangerschap.

3. *Een kernteam volgt een verdiepende training in motiverende gespreksvoering. Dat kernteam bestaat in ieder geval uit: uit elke verloskundigenpraktijk een lid, alle klinisch verloskundigen die polikliniek doen, 2 gynaecologen, een kernteam kraamverzorgenden, een kernteam jeugdverpleegkundigen, 2 jeugdartsen en 1 kinderarts.*

(Dit is een optionele stap. Het oefenen met de gesprekstechnieken maakt het makkelijker om het VBA+ uiteindelijk in de praktijk te brengen.)

4. De betrokken stoppen-met-roken-coaches (GGD, huisartsenpraktijk ondersteuners, medewerkers rookstoppoli's, verslavingszorg) naar wie zwangere vrouwen worden verwezen in het VSV hebben (na)scholing gevolgd over zwangerschap en roken en het gebruik van NVM in de zwangerschap.